

Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i propositionen om en förlängd övergångsperiod för understödsföreningar till utgången av juni 2019. Lagen om understödsföreningar upphävdes i samband med att försäkringsrörelselagen infördes. Befintliga understödsföreningar gavs dock tillstånd att bedriva sin verksamhet enligt 1972 års lag under en övergångsperiod. Innan övergångsperiodens slut skulle föreningarna antingen ansöka om tillstånd enligt försäkringsrörelselagen eller träda i likvidation. Övergångsperioden har därefter förlängts till utgången av 2017. Den nu föreslagna förlängningen av övergångsperioden till utgången av juni 2019 görs i avvaktan på en ny reglering för tjänstepensionsföretag. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Genom förslaget i propositionen ges alla understödsföreningar – inte bara tjänstepensionskassor utan även andra pensionskassor, sjukkassor och begravningskassor – möjlighet att tillämpa de upphävda bestämmelserna i 1972 års lag till utgången av juni 2019. Regeringen skriver i propositionen att det kan finnas anledning att i framtiden överväga en alternativ reglering också för de understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor. Det handlar här främst om mindre understödsföreningar med gamla anor vars ekonomiska ersättningar har förlorat sin reella betydelse, men som driver en betydelsefull verksamhet i ett socialt och historiskt hänseende. Utskottet anser att regeringen skyndsamt bör ta fram förslag på en alternativ reglering anpassad till verksamheten i denna typ av understödsföreningar. Om det visar sig att en sådan anpassad reglering inte kan tas fram och träda i kraft senast vid övergångstidens slut i juni 2019 bör regeringen komma tillbaka till riksdagen med förslag om ytterligare förlängning av övergångsperioden för dessa understödsföreningar.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:3 Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar	5
Propositionen	5
Kompletterande information	6
Utskottets ställningstagande	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:3.

Stockholm den 26 oktober 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingemar Nilsson (S), Janine Alm Ericson (MP), Niklas Wykman (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Ulla Andersson (V), Niklas Karlsson (S), Björn Wiechel (S), Peter Helander (C) och Larry Söder (KD).

Redogörelse för ärendet

En understödsförening är en förening för inbördes bistånd som, utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse, meddelar framför allt pensionsförsäkring, men även annan livförsäkring som begravningsförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring. En understödsförening ska vara sluten på så sätt att den huvudsakligen är avsedd för anställda i ett visst eller vissa företag, personer tillhörande en viss yrkesgrupp eller medlemmar i en sammanslutning med sådan intressegemenskap att en samverkan även för personförsäkring är naturlig. Understödsföreningarna ska vara registrerade hos och stå under tillsyn av Finansinspektionen.

Lagen (1972:262) om understödsföreningar, förkortad UFL, upphävdes i samband med införandet av den nya försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL. Befintliga understödsföreningar fick dock fortsätta att driva sin verksamhet enligt UFL till utgången av 2014. Innan övergångsperiodens slut skulle föreningarna antingen ansöka om tillstånd enligt FRL eller träda i likvidation. Övergångsperioden förlängdes senare till utgången av 2017 i avvaktan på en revidering av tjänstepensionsdirektivet, även kallat IORP-direktivet¹ (prop. 2013/14:84, bet. 2013/14:FiU17, rskr. 2013/14:194).

För att göra det möjligt att nybilda svenska tjänstepensionsinstitut har en särskild utredare haft regeringens uppdrag att lämna förslag till ny reglering för tjänstepensionsföretag (SOU 2014:57). I uppdraget ingick även att ta fram förslag till övergångs- och ombildningsregler för befintliga institut som kan omfattas av IORP-direktivet. Utredaren har också haft i uppdrag att analysera och överväga ett antal frågor som rör genomförandet av kommande ändringar av IORP-direktivet i svensk rätt. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den 14 december 2016 antog Europaparlamentet och rådet en omarbetning av IORP-direktivet (kallat IORP II-direktivet)².

Lagrådets yttrande har inte inhämtats. Regeringen bedömer att den föreslagna lagändringen författningstekniskt och även i övrigt är av sådan beskaffenhet att Lagrådet inte behöver höras.

Den 19 oktober 2017 lämnade statssekreterare Ulf Holm information till utskottet i ärendet.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (omarbeting).

Utskottets överväganden

Förlängd övergångsperiod för understödsföreningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om en förlängd övergångsperiod för understödsföreningar till utgången av juni 2019, i avvaktan på en ny reglering för tjänstepensionsföretag. Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2018.

Regeringen bör också skyndsamt ta fram förslag på en alternativ reglering anpassad till verksamheten i understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor. Om det visar sig att en sådan anpassad reglering inte kan tas fram och träda i kraft senast vid övergångstidens slut i juni 2019 bör regeringen komma tillbaka till riksdagen med förslag om ytterligare förlängning av övergångsperioden för dessa understödsföreningar.

Propositionen

Regeringen föreslår att övergångsperioden för understödsföreningar förlängs till utgången av juni 2019.

Dagens understödsföreningar meddelar framför allt pensionsförsäkring, men även annan livförsäkring såsom begravningsförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Det finns för närvarande 58 föreningar registrerade hos Finansinspektionen, varav 27 står under begränsad tillsyn.

För närvarande är det inte möjligt att bilda några nya svenska tjänstepensionsinstitut i annan form än som pensionsstiftelse. Regeringen anser att detta är otillfredsställande och att det är angeläget att en sådan möjlighet införs. Samtidigt kräver inrättandet av en ny nationell reglering för tjänstepensionsinstitut noggranna överväganden. Tjänstepensionsföretagsutredningen har lämnat förslag på en ny reglering för att svenska institut ska omfattas av IORP-direktivet (se avsnittet Redogörelse för ärendet). Utredaren har även lämnat förslag på övergångs- och utbildningsregler för befintliga institut. Förslagen har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Inom ramen för det lagstiftningsarbetet har regeringen gett Finansinspektionen i uppdrag att analysera och lämna förslag till en kapitalkravsreglering för tjänstepensionsföretag (dnr Fi2017/01298/FPM). Finansinspektionen redovisade uppdraget den 1 september 2017.

I avvaktan på en ny reglering för tjänstepensionsföretag bör enligt regeringen övergångsperioden för understödsföreningar förlängas ytterligare en tid för att befintliga tjänstepensionskassor ska kunna fortsätta att driva verksamheten enligt UFL. Utan förlängning skulle sådana kassor riskera att behöva genomgå två utbildningar och därigenom även byta grundläggande

reglering två gånger. Först skulle kassorna vara tvungna att ombildas under 2017 från understödsförening enligt UFL till försäkringsförening enligt FRL för att sedan ombildas till tjänstepensionsföretag i samband med införandet av den nya regleringen för tjänstepensionsföretag. Regeringen menar att ett sådant ombildningsförfarande skulle medföra betydande olägenheter för föreningarna och deras medlemmar. Detta kan i huvudsak på motsvarande sätt komma att gälla för understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor.

Enligt regeringens bedömning får en förlängning t.o.m. den 30 juni 2019 anses som väl avvägd. Om det senare skulle visa sig att lagstiftningsärendet om en ny reglering av tjänstepensionsföretag försenas kan det enligt regeringen inte uteslutas att det behöver göras nya överväganden kring övergångsperiodens längd. Detta gäller även i förhållande till understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor. Understödsföreningar som strax innan övergångsperiodens slut lämnar in en ansökan om tillstånd enligt FRL medges i praktiken en övergångsperiod som sträcker sig längre än den 30 juni 2019. Verksamheten får nämligen enligt förslaget i propositionen i sådant fall fortsätta enligt reglerna i UFL tills dess ett beslut i tillståndsfrågan fått laga kraft.

Förslaget i propositionen ger alla understödsföreningar, inte bara tjänstepensionskassor, möjlighet att tillämpa de upphävda bestämmelserna i UFL t.o.m. den 30 juni 2019. De understödsföreningar som inte driver tjänstepensionsverksamhet är emellertid inte direkt berörda av den kommande lagstiftningen om tjänstepensionsinstitut. Regeringen skriver att dessa understödsföreningar dock inte påverkas negativt av förslaget utan endast ges en möjlighet att fortsätta tillämpa de upphävda bestämmelserna ytterligare en tid. Dessutom anser regeringen att det kan finnas anledning att överväga en alternativ reglering i framtiden för sådana föreningar. Sådana förslag får enligt regeringen dock behandlas i ett annat sammanhang än detta lagstiftningsärende.

Kompletterande information

Inom ramen för regeringens arbete med att ta fram underlag för en ny reglering lämnade Finansinspektionen den 1 september 2017 ett förslag om reglering av kapitalkrav för tjänstepensionsföretag. Förslaget ska ge fullgott skydd för konsumenterna och samtidigt möjliggöra en effektiv förvaltning av tjänstepensioner. Det riskkänsliga kapitalkravet är i förslaget i nivå med dagens riskkänsliga tillsynsverktyg, det s.k. trafikljuset.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att förlänga den övergångsperiod under vilken understödsföreningar kan tillämpa den numera upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar till utgången av juni 2019. För tjänstepensionskassornas del görs förlängningen i avvaktan på en ny

reglering för tjänstepensionsföretag. Liksom regeringen anser utskottet att den föreslagna förlängningen får anses som väl avvägd, bl.a. mot bakgrund av när det andra tjänstepensionsdirektivet (IORP II) ska vara införlivat i svensk rätt.

Genom förslaget i propositionen ges alla understödsföreningar – inte bara tjänstepensionskassor utan även andra pensionskassor, sjukkassor och begravningskassor – möjlighet att tillämpa de upphävda bestämmelserna i 1972 års lag till utgången av juni 2019. De understödsföreningar som inte driver tjänstepensionsverksamhet berörs dock inte av den kommande nya lagstiftningen om tjänstepensionsföretag. Regeringen skriver i propositionen att det kan finnas anledning att i framtiden överväga en alternativ reglering också för de understödsföreningar som inte är tjänstepensionskassor. Som utskottet uppfattat det handlar det här främst om mindre understödsföreningar med gamla anor vars ekonomiska ersättningar har förlorat sin reella betydelse, men som ofta driver en betydelsefull verksamhet i ett socialt och historiskt hänseende. Många av dessa föreningar kan antas sakna ekonomiska och personella resurser för att ombildas till försäkringsföreningar enligt FRL, och utan någon anpassad reglering riskerar därför många av dessa föreningar att tvingas upphöra med sin verksamhet vid utgången av övergångsperioden. Utskottet anser därför att regeringen skyndsamt bör ta fram förslag på en alternativ reglering anpassad till verksamheten i denna typ av understödsföreningar. Om det visar sig att en anpassad reglering inte kan tas fram och träda i kraft senast vid övergångstidens slut i juni 2019 bör regeringen komma tillbaka till riksdagen med förslag om ytterligare förlängning av övergångsperioden för dessa understödsföreningar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

*Proposition 2017/18:3 Förlängd övergångsperiod för
understödsföreningar:*

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:2044)
om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043)

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*7 §¹

En understödsförening som före den 1 april 2011 är registrerad enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar får fortsätta att driva verksamheten och ska då omfattas av bestämmelserna i den lagen till utgången av *år 2017* eller, om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) då har getts in, till dess att ett beslut med anledning av en sådan ansökan har *vunnit* laga kraft.

Om en ansökan om tillstånd enligt första stycket inte har getts in före utgången av *år 2017* eller om den avslås, ska föreningen träda i likvidation.

Likvidationen ska handläggas enligt bestämmelserna i lagen om understödsföreningar.

Har sådant förhållande inträffat som påkallar likvidation enligt andra stycket och har inte inom sex veckor därefter i understödsföreningsregistret införts uppgift om att föreningen trätt i likvidation, ska rätten på anmälan av Finansinspektionen och efter föreningens hörande förklara att föreningen ska träda i likvidation.

Bestämmelserna i 44 § lagen om understödsföreningar ska tillämpas vid rättens handläggning av en anmälan enligt fjärde stycket.

En understödsförening som före den 1 april 2011 är registrerad enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar får fortsätta att driva verksamheten och ska då omfattas av bestämmelserna i den lagen till utgången av *juni 2019* eller, om en ansökan om tillstånd enligt 2 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) då har getts in, till dess att ett beslut med anledning av en sådan ansökan har *fått* laga kraft.

Om en ansökan om tillstånd enligt första stycket inte har getts in före utgången av *juni 2019* eller om den avslås, ska föreningen träda i likvidation.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

¹ Senaste lydelse 2014:219.